

2017 р. Рада Європи оприлюднила доповідь, де йдеться про те, що робота суспільного мовлення в європейських країнах опинилася під загрозою. Серед основних причин: зменшення фінансування, тиск з боку урядів, звільнення тощо. Окремо в доповіді наголошується на практиці призначення, упорядкування та звільнення регулюючих органів або управління організацій громадського телерадіомовлення. Як приклад автор повідомляє про тиск з боку політичної партії з метою зміщення з посади члена наглядової ради суспільного мовлення в Україні. Автор доповіді наводить приклади того, яким чином у країнах Європи влада намагається впливати та контролювати суспільне мовлення. Автор наголошує на тому, що з'являється дедалі більше попереджень щодо політичного втручання в редакційну політику громадських мовників. "Минулого року у Хорватії я висловив занепокоєння із приводу різких і численних кадрових змін у державних ЗМІ, а також заяв про цензуру. Прохання уряду про припинення повноважень регулятора мовників одночасно зі звільненням його членів також викликало підозру про наявність політичного тиску в цьому органі", – наводить приклад Н. Муйжнієкс.

Він також додав, що в Польщі з початку минулого року загалом 228 журналістів громадських ЗМІ були звільнені, понижені в посаді або пішли з посади на знак протесту. Зазначені процеси були спричинені реформою державних ЗМІ 2016 р. Бюджет Болгарського національного телебачення був значно скорочений через висвітлення державним мовником антиурядових протестів улітку 2013 р., а в Румунії парламент ухвалив у жовтні 2016 р. закон про ліквідацію понад 100 нефіскальних податків, в зокрема й плати за ліцензію на ТБ і радіо, що було основним джерелом фінансування суспільного мовлення.

Найекстремальніший випадок стався у Греції, коли в червні 2013 р. уряд вирішив закрити суспільний мовник ERT, у межах спроб знизити витрати. ERT продовжував мовити в інтернеті, та все таки знову був відкритий

2015 р. Усуваючи, навіть тимчасово, громадські засоби мовлення, грецька влада завдала важкого удару по медіаплюралізму в країні. Радіо і телебачення Боснії і Герцеговини (BHRT) наразі стикаються з аналогічною загрозою і можуть бути закриті за відсутності узгодженого плану сталого фінансування державних ЗМІ.

Список використаних джерел

1. Амстердамський протокол громадського мовлення. – 1998. – 9 верес.
2. Детектор Медіа: Суспільне мовлення в Польщі не виживе за кошти від абонплати – керівник TVP [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://stv.detector.media/dosvid/movnyky_svitu/susplne_movlennya_v_polschi_ne_vizhive_za_kosh_vid_abonplati_kerivnik_tvp/
3. Досвід функціонування механізму державного замовлення у сфері телерадіомовлення в контексті розбудови Суспільного телерадіомовлення в Україні : аналіт. доп. / Громадська організація "Лабораторія законодавчих ініціатив". – К., 2008
4. Любимов Б.И. Общественное вещание: британская модель / Б.И. Любимов ; под ред. Я.Н. Засурского. – М. : ВК, 2006. – 279 с.
5. Медійні проекти Офісу Ради Європи в Україні (2018-02-28). Модели фінансування суспільного мовлення: міжнародний досвід і український контекст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.nrada.gov.ua/modell-finansuvannya-susplnogo-movlennya-mizhnarodnyj-dosvid-ukrayinskyj-kontekst>.
6. Blumler J.G. Television and the Public Interest. Vulnerable Values in West European Broadcas'ng / J.G. Blumler. – L. : Sage Publica'ons, 1992. – 7. British Broadcas'ng: hKps://www.bbc.com.
7. На конкурсі Суспільного перемогли 74 проекти, які планують виробити на аутсорсі для філій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://stv.detector.media/resursy/katalog>.
8. Суспільне мовлення – чому це важливо? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://artefact.live/susplne-movlennya-chomu-ce-vazhливо>.
9. Рада Європи: Суспільне мовлення в Європі під загрозою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hromadske.ua/posts/rada-yevropy-susplne-movlennia-u-yevropi-pid-zahrozoiu>.
10. Суспільне мовлення: 10 питань про Суспільне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://corp.susplne.media/questions>.
11. Суспільне мовлення України: проблема забезпечення фінансової незалежності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cedem.org.ua/analytics/susplne-finansova-nezalezhnist>.
12. Конкурс на очільника НСТУ оголосять сьогодні: голова Наглядової Ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3200172-konkurs-na-ocilnika-nstu-ogolosat-sogodni-golova-nagladovoi-radi.html>.

Надійшла до редколегії 25.11.21

G. Khlystun, PhD (Political Science), Junior Researcher
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STAGES OF FORMATION OF PUBLIC BROADCASTING IN UKRAINE AND EUROPEAN EXPERIENCE

Public service broadcasting first emerged in Britain with the advent of the British Broadcasting Company Ltd (BBC) in 1922. After that, the system of organization of television and radio broadcasting, in which control by the state is impossible, spread throughout Europe. Every European society has a history of the emergence and development of public service broadcasting, but usually in democracies they all play the role of social institutions, which, according to the Recommendation of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, aim to "provide society growth of social, political and cultural activity of citizens and cohesion of society".

Keywords: public broadcasting, TV and radio companies, EU.

УДК 354.002

А. Рубан, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АМЕРИКАНСЬКО-МЕКСИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ ЗА ПРЕЗИДЕНТІВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА І ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА

Здійснено спробу визначити місце Мексики серед зовнішньополітичних інтересів США за адміністрацій Дональда Трампа та Джоозефа Байдена. Задля цього виокремлені пріоритетні напрями двосторонніх відносин між адміністраціями урядів США та Мексики. Особливу увагу приділено місцю латиноамериканського регіону в системі американських національних інтересів. Проведено аналіз факторів, що вплинули на формування політики США щодо Мексики і визначено характер її якісних змін упродовж зазначених періодів. Внаслідок проведеного дослідження автор дійшов висновку, що політика Сполучених Штатів щодо Мексики і місце, яке вона займає серед зовнішньополітичних пріоритетів, є стратегічно важливим для Вашингтона.

Ключові слова: США, Мексика, Латинська Америка, зовнішня політика, Байден, Андрес Мануель Лопес Обрадор, міграційна політика.

Вступ. До укладання 1848 р. договору Гвадалупе-Ідальго (мирна угода між Мексикою та США, підписана 2 лютого 1848 р., що поклала кінець Американсько-мексиканській війні (1846–1848)) чверть території сучасних

США, зокрема й економічні гіганти Техас і Каліфорнія, належала Мексиці. І лише 1853 р. після "купівлі Гадсдена" (придбана в 1853 США у Мексики територія площею 76845 км²; вартість угоди – 10 млн дол США) сформувалося

© Рубан А., 2021

сучасний кордон, цілковитий контроль над яким украї важко встановити через його довжину у майже 2000 миль. Саме такий географічний спадок став поштовхом до напружених зовнішньополітичних відносин між Сполученими Штатами та Мексикою.

Нобелівський лауреат з літератури Маріо Варгас Льюса 1990 р. назвав Мексику "бездоганною диктатурою" [1]. Він мав на увазі домінування у країні лівоцентристської Інституційно-революційної партії протягом майже усього ХХ ст. Партію було засновано після так званої Мексиканської революції 1929 р. Стабільність однопартійності в Мексиці під час холодної війни була в інтересах США і вони заплещували очі на контроверсійні аспекти правління ІРП. Під час холодної війни Мексика під домінуванням Інституційно-революційної партії намагалася дистанціюватися від США з огляду на неоднозначність їхньої політики в Латинській Америці. Побоювання, що будь-які відносини зі Сполученими Штатами неодмінно будуть нерівними, залишались у свідомості політичного класу Мексики і стало вагомою перешкодою до співпраці двох країн. Посол США в Мексиці у 1998–2002 рр. Дж. Давідоу охарактеризував відносини двох країн як відносини "ведмедя і дикобраза" – так він назвав книгу про свій досвід роботи в Мексиці. Значення цієї метафори – грубість і прямолінійність американців і чутливість та гостра негативна реакція мексиканців [2]. Наслідки історичного перебігу подій завдали шкоди не тільки ментальній ворожості, а й економічно-соціальної співпраці двох країн. Тривалий час зв'язком між двома країнами була Двостороння комісія, створена 1981 р. як майданчик для консультацій, що проходять час від часу [3].

Американсько-мексиканські відносини мають вирішальне значення для обох країн й ускладнюються внутрішньою політикою також з обох сторін. Так колишній президент США Дональд Трамп знущався з Мексики в межах своєї внутрішньополітичної програми та міжнародної політики. Зі свого боку, президент Мексики Андрес Мануель Лопес Обрадор прагнув заспокоїти Трампа в обмін на те, що США триматимуться подалі від внутрішньої політики Мексики. Проте кожного разу цього не було достатньо задля спільної рівноваги. З боку США тривали погрози у сфері тарифів від адміністрації Трампа, але коли Джо Байден переміг на президентських виборах, він вирішив спростити більшу частину політики Трампа та відновити довіру населення й урядів у всьому світі. Жорстка, ультраконсервативна міграційна політика була спільним знаменником у перші 18 місяців президентства Трампа. Антиіммігрантські й антимексиканські настрої та політика Трампа завдали непоправної шкоди іммігрантам загалом й особам мексиканського походження зокрема.

Без схвалення Конгресу адміністрація Трампа впровадила широкий спектр виконавчих дій і директив з наміром переглянути імміграційну систему США. Прагнення президента забезпечити безпеку південного кордону в той час, коли затримання мігрантів є найнижчим з 1971 р. [4], було незрозумілим. Його постійні погрози вийти з НАФТА, якщо мексиканський уряд не заплатить за стіну на кордоні, значно зашкодили історично тісним двостороннім відносинам між США та Мексикою.

Незважаючи на те, що кількість депортацій залишилася такою ж, як і в останній рік адміністрації Обами, Трамп привернув до них надмірну увагу, зробивши несанкціонованих іммігрантів вразливішими. На відміну від свого попередника, Трамп значно збільшив кількість "депортованих", і внаслідок цього некримінальні та неавторизовані іммігранти постійно перебували під загрозою депортації та розлуки зі своїми сім'ями.

DACA (Deferred Action for Childhood Arrivals – відкладені дії щодо прибуття дітей) був основним предметом розбіжностей між адміністрацією Трампа, конгресом і судами. Його скасування, знаючи, що 80 % із 680 тис. "дакаментованих мігрантів" є мексиканцями, свідчить про "антимексиканізм" Трампа. Він відхилив кілька двопартійних законопроектів, поданих у сенат, щоб вирішити статус DACA, залишивши цих мігрантів у підвищеному стані. Аналогічно, припинення TPS для майже півмільйона захищених мігрантів матиме руйнівні наслідки, змусивши їх повернутися до своїх країн. З іншого боку, кілька версій Трампа щодо заборони на поїздки, які, на жаль, були підтримані Верховним судом, мали і будуть мати колосальний негативний вплив на мусульман, оскільки імміграційні візи для людей з країн, де більшість населення мусульман, буде все важче отримати. Для мексиканського уряду вкрай важливо вимагати, щоб діти не були розлучені з батьками, що є порушенням їхніх елементарних прав людини. Наразі мексиканський уряд затримує все більшу кількість жителів Центральної Америки, які перетинають його територію в пошуках американської мрії.

Проте, незважаючи на волю Дж. Байдена та необхідність Лопес Обрадора у добрих відносинах з основним торговим партнером Мексики, відновлення відносин не гарантоване. У США президент Байден категорично проти республіканців і має боротися за збереження єдності в демократичній партії. У Мексиці Лопес Обрадор прагне трансформувати економіку, політику й суспільство країни та концентрує владу шляхом змін у політиці та ліквідації інституційних обмежень державної влади. Крім того, Байден і Лопес Обрадор часто розходяться в думках щодо цінностей. Ця невідповідність між національними й особистими поглядами має велике значення для деяких питань, пов'язаних з міграцією, злочинністю, торгівлею й інвестиціями, але мало впливає на управління місцевими прикордонними пунктами, боротьбу з корупцією й урегулювання проблеми зміни клімату.

На теперішньому порядку денному американські консерватори побоюються повільно зростаючих відносин Китаю з Мексикою, тоді як націоналісти в Мексиці розглядають Китай як потенційно витісняючий США чинник, як джерело інвестицій та експортний пункт призначення [5]. На щастя, ні Байден, ні Лопес Обрадор не фокусуються на Китаї як ключовому факторі двосторонніх відносин. Двостороннім питанням, що першочергово визначає відносини, стала міграція – документовані потоки на кордон США з Мексики нині досягли найвищого рівня за понад десятиліття. Повштовхів до цього збільшення є безліч, серед яких і стримувальний попит відповідно до обмежувальної політики Трампа, але республіканці та більшість американської преси нині мають претензії саме до політики Байдена. Американський президент розуміє, що співпраця з Мексикою є ключем до врегулювання проблеми, але він хоче, щоб співпраця була охоче надана та сприяла успішному врегулюванню, а не просто створювала розповідь про "контроль" з боку США. З огляду на це його адміністрація прагне продемонструвати поблажливість і розуміння важливості корінних причин. Проте здійснення політики відповідно до цих цілей проблематичне з ідеологічних причин та внутрішньої політики з обох боків американо-мексиканського кордону.

США швидко призупинили дію програми Протоколу про захист міграції, яка повернула біженців до Мексики, щоб дочекатися слухання в імміграційному суді. Програма була офіційно припинена 1 червня, й адміністра-

ція Байдена нині переглядає політику США щодо притулку, щоб розширити її застосування і забезпечити справедливіше і швидше залагодження справ.

Такі сфери, як праця, енергетика, інвестиції та торгівля зачіпаються переговорами Північноамериканської асоціації вільної торгівлі (НАФТА), які 2017 р. розширили коло питань, що розглядаються далеко за межами торгівлі, та створили інструмент для США й Канади для оскарження мексиканської трудової практики, яка ефективно знижує собівартість виробництва в Мексиці [6]. Обрадор Лопес, зі свого боку, відкидає обмеження на здатність Мексики надавати перевагу державі, а не приватним інвестиціям. Було реалізовано новий закон, що стосується енергетичного сектору, і прийнято політику, спрямовану на те, щоб згорнути енергетичну реформу, що відкрила сектор для приватних інвестицій. Ця політика посилює зміну клімату, оскільки приділяє пріоритетну увагу використанню видобутку важкої нафти в Мексиці, а також в односторонньому порядку змінює правила, згідно з якими іноземці інвестують у Мексику. Американські інвестори попросили мексиканський уряд переглянути і зажадали, щоб адміністрація Байдена порушила питання щодо потенційних порушень Торгової угоди між Сполученими Штатами, Мексикою та Канадою. Інші односторонні зміни, що кидають виклик цій угоді, охоплюють нове мексиканське законодавство, що піднімає бар'єри для імпорту сільськогосподарської продукції США, а також деякі контракти та трудову практику, які ефективно знижують вартість робочої сили в Мексиці. Саме такий соціально-економічний клімат, створений урядом Мексики, спричиняє неоднорідність ухвалення рішень з боку США. Однак, на відміну від Трампа, Байден вирішив не відмовляти у в'їзді неповнолітнім без супроводу та деяким сім'ям.

Однією з найсуттєвіших змін у прикордонній політиці за часів Байдена стало те, як уряд ставиться до сімей мігрантів. Так звана політика нульової толерантності за президентства Трампа означала, що влада США розділила сім'ї, у деяких випадках батьків депортували назад у рідні країни без дітей. Дж. Байден змінив цю практику, і деякі сім'ї – але не всі – були возз'єднані.

У перший день перебування на посаді президента Байден та його адміністрація призупинила суперечливу політику епохи Трампа, що змушувала шукачів притулку чекати в Мексиці на свої імміграційні слухання в США.

З моменту запровадження програми в січні 2019 р. близько 70 тис. мігрантів були залучені до програми, неофіційно відомої як "Залишайтеся в Мексиці" [7].

У лютому адміністрація Байдена почала поступово виконувати обіцянки щодо цих потенційних шукачів притулку, дозволяючи їм в'їхати в США. Однак ця ініціатива спричинила інтенсивні юридичні суперечки.

Також Дж. Байден у перший день свого перебування на посаді підписав наказ про призупинення будівництва стін і припинення введення надзвичайного стану на південному кордоні країни.

Дж. Байден – прагматик, який шукає спільний ґрунт для співпраці. Проте республіканська опозиція в конгресі надає пріоритет партизанським перевагам перед досягненнями, і прогресивне крило власної партії президента вимагає більшого, ніж може бути реально надано. Обрадор Лопес цілеспрямовано домагається повної трансформації Мексики, а його політична опозиція надто непослідовна та слабка, щоб змусити його стримати це непродуктивне бачення. Якщо цей тиск не послабиться, то ключові проблеми будуть продовжувати погіршуватися, підриваючи двосторонні відносини на майбутнє.

Якщо брати до уваги політику Обама, до якої дедалі більше звертається теперешній президент США Джо Байден, то там було зацентровано на стійкому розвитку в Латинській Америці, на тому, що від цього залежить безпека Сполучених Штатів. Вони мали чітке розуміння: якщо мігранти, особливо із Центральної Америки, будуть депортовані, то в Центральній Америці буде утворена своєрідна "чорна діра", бо там не діє поліція, не діють правоохоронні органи, але існують молодіжні банди. Там немає робочих місць і низькі зарплати, і якщо це населення залишиться "вдома", то тим самим створює надто небезпечне сусідство. Через це за Обама і було розроблено та здійснено план "Мерида", який мав на увазі спочатку близько мільярда, а потім він перейшов на 1,5 млрд дол. інвестицій на рік для Центральної Америки, щоб створювати там нові робочі місця та переформувувати озброєні сили. Ще одним вагомим прикладом того, що Мексика стратегічно важлива для США є те, що навіть Трамп у грудні 2019 р., грубо кажучи, заступився за Мексику, коли ОПЕК вимагала від останнього зниження нафтових цін. Трамп у цій ситуації підтримав Мексику саме через те, що близько 37 млн мексиканців живуть у США, і загалом на виборах це могло б і спрацювати. Натепер президент Байден дотримуватиметься політики, з одного боку, жорсткості, а з іншого – лояльного ставлення до лівоорієнтованих режимів.

Висновки. Отже, у будь-якому випадку питання розвитку відносин із Мексикою буде займати одне з першочергових місць на порядку денному зовнішньої політики США за уряду демократичної партії. Уряд Мексики, зі свого боку, не менше зацікавлений у поліпшенні відносин по обидва боки кордону. Найефективнішим способом зміцнення співпраці може стати саме економічний чинник, підтвердженням чого є відкрите бажання Байдена вести прямий діалог з лідерами Мексики та Канади. Такий діалог може стати ключем до врегулювання непорозумінь, які встиг створити під час свого президентства Д. Трамп, а також вивести Мексику на новий рівень двосторонніх відносин.

Список використаних джерел

1. Laughing at power (2014-10-22) // The Economist [Electronic source]. – Access mode : <https://www.economist.com/prospero/2014/10/22/laughing-at-power>.
2. Maxwell, Kenneth (2009-01-28). The U.S. and Mexico: The Bear and the Porcupine. Foreign Affairs (May/June 2004). [Electronic source]. – Access mode : <https://www.worldcat.org/title/foreign-affairs-new-york/oclc/1250191666>.
3. "Secretaría de Economía – Información Estadística y Arancelaria" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.economia-snci.gob.mx. Archived from the original on April 25, 2016.
4. ICE (U.S. Immigration and Customs Enforcement) 2018a "Delegation of Immigration Authority Section 287(g) Immigration and Nationality Act," January 10 [Electronic source]. – Access mode : <http://www.ice.gov/287g>.
5. "Instituto Nacional Electoral" [Electronic source]. – Access mode : www.portalanterior.ine.mx.
6. Relación Económica México – China [Electronic source]. – Access mode : <https://embamex.sre.gob.mx>.
7. Data from U.S. Census Bureau 2010 and 2019 American Community Surveys (ACS) [Electronic source]. – Access mode : <https://www.migrationpolicy.org/article/mexican-immigrants-united-states-2019>.
8. "NAFTA's Economic Impact". Council on Foreign Relations. Archived from the original on 2017-05-16 [Electronic source]. – Access mode : https://www.houstonhispanicchamber.com/assets/docs/NAFTA%20booklet_web.pdf.
9. "Trump hosts Mexico's president, an unlikely ally". Washington Post [Electronic source]. – Access mode : https://www.washingtonpost.com/video/national/trump-signs-joint-declaration-with-mexican-president-andres-manuel-lopez-obrador/2020/07/08/2ced335e-b2da-4d9d-90fe-aae2afe0f79c_live.html.
10. Henderson Peter V.N. Woodrow Wilson, Victoriano Huerta, and the Recognition Issue in Mexico [Electronic source] / Peter V.N. Henderson // The Americas. – 1984. – 41#2. – P. 151–176. – Access mode : <https://www.jstor.org/stable/1007454>.

11. Buchenau Jürgen. Foreign Policy, 1821–76 // Encyclopedia of Mexico / Jürgen Buchenau.– Chicago: Fitzroy Dearborn, 1997. – Vol. 1. – P. 500.
12. Lucy Rodgers and Dominic Bailey (January 21, 2019). [Electronic source]. – Access mode : <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46824649>.
13. "Polls Measure Americans', Mexicans' Views of Each Other in Trump Era". *CNS News*. (March 3, 2017) [Electronic source]. – Access mode: <https://www.cnsnews.com/news/article/mark-browne/polls-measure-americans-mexicans-views-each-other-country-trump-era>.
14. Slack, Jeremy, and Daniel E. Martínez. "Postremoval Geographies: Immigration Enforcement and Organized Crime on the US–Mexico Border"

[Electronic source]. – Access mode : https://www.researchgate.net/publication/344177932_Postremoval_Geographies_Immigration_Enforcement_and_Organized_Crime_on_the_US-Mexico_Border.

15. Kornel Chang. Muted reception: US propaganda and the construction of Mexican popular opinion during the Second World War / Kornel Chang // *Diplomatic History*. – 2013. – 38.3. – P. 569-598.

16. Mexico demands the US for answers on alleged migrant hysterectomies // *The Yucatan Times*. – September 29, 2020.

Надійшла до редколегії 25.09.21

A. Ruban, PhD Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

US – MEXICAN RELATIONS UNDER PRESIDENTS DONALD TRUMP AND JOSEPH BIDEN

The article attempts to determine Mexico's place among US foreign policy interests under the administrations of Donald Trump and Joseph Biden. To this end, the priority areas of bilateral relations between the administrations of the US and Mexican governments have been identified. Particular attention is paid to the place of the Latin American region in the system of American national interests. An analysis of the factors that influenced the formation of US policy towards Mexico and determines the nature of its qualitative changes during these periods. As a result of the study, the author concluded that the United States' policy toward Mexico and its place among foreign policy priorities is strategically important for Washington.

Keywords: USA, Mexico, Latin America, foreign policy. Biden, Andres Manuel Lopez Obrador, Trump, migration policy.